

Zajištění bezpečnosti na akcích pro veřejnost

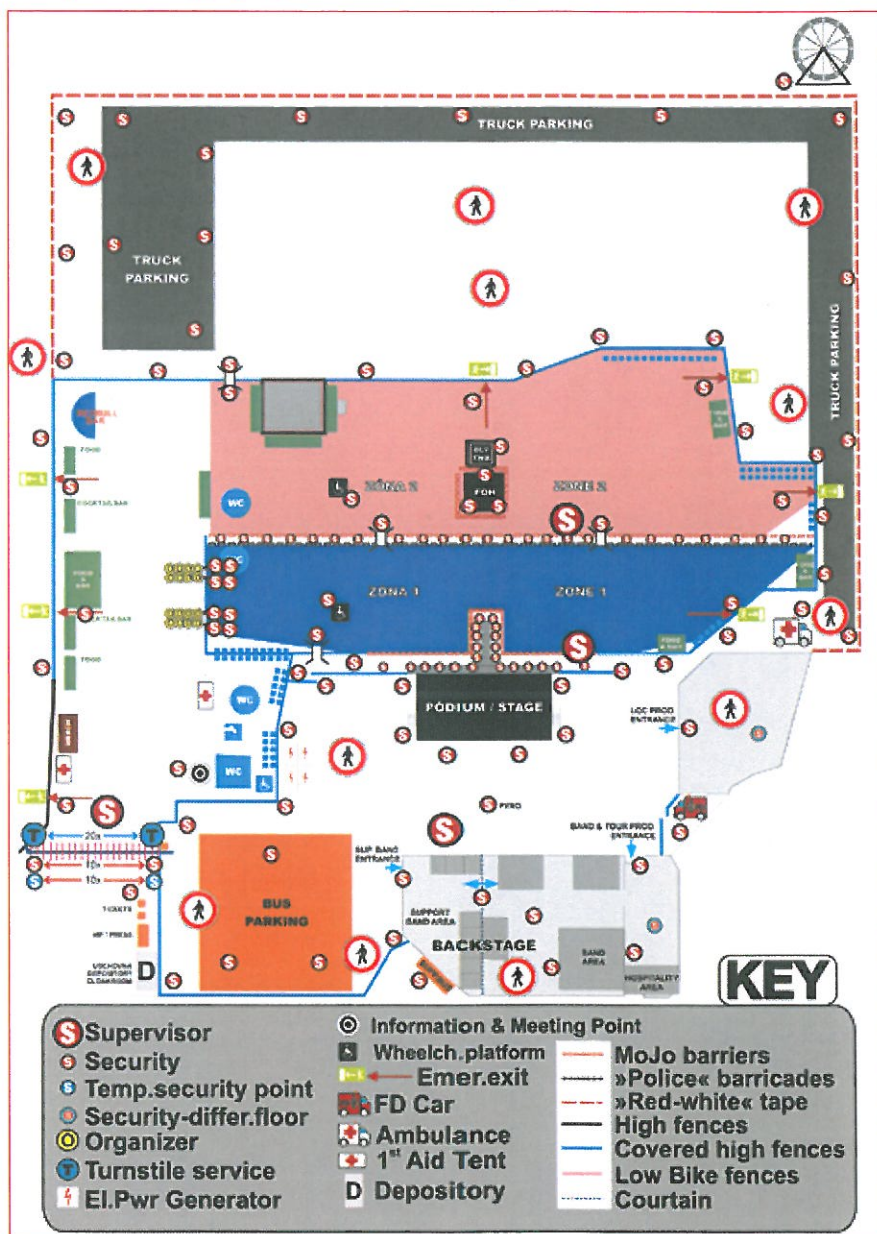
Při organizování významných akcí pro veřejnost, tzv. eventech, je nutné zajistit ochranu života, zdraví a majetku. Článek je tematicky zaměřen na akce ve venkovních prostorech, jakými jsou hudební festivaly nebo městské slavnosti.

Na bezpečnost eventu je vhodné pohlížet jako na průběžný stav situace ve vymezeném místě a čase, který je zapotřebí udržovat, nebo ke kterému je zapotřebí se v co nejkratší době vrátit. Nejde tak o statický bod v časoprostoru, kterého stačí dosáhnout jednou, ale o průběžné působení různých protichůdných vlivů. Toto logické pojetí bezpečnosti umožňuje ustanovení času pro reakci na nepříznivý vývoj, který předchází mimořádné události, případně stanovení postupů pro řešení bezprostředně vzniklé mimořádné události s cílem minimalizace škod a postupu pro návrat do bezpečí. Samotný event je ovlivněn celou řadou faktorů a probíhá z hlediska bezpečnosti ve třech permanentních fázích:

- **uvědomění si rizika**, připravenost na riziko – permanentní stav,
- **obezřetnost**, výstraha – stav reagující na hrozbu,
- **úkony**, činnost – stav reagující na situaci.

Anglický výraz *event* je používán pro *organizovanou událost* a již samotná definice tak předjímá odpovědnostní vztah mezi pořadatelem a návštěvníkem z titulu vyvíjení činnosti jedné osoby pro jinou. Eventy se obvykle organizují za nějakým účelem a ve zvláště vybraném místě, pro které se používá anglický termín *venue*, česky pak *dějiště*. Každý event je svým způsobem jedinečný, ale je možné dovést, že bez ohledu na to se skládá z vyvíjené činnosti (záměru, či účelu), pracovní činnosti potřebné k realizaci záměru (včetně práce s materiálem, technikou apod.) a z prostoru, ve kterém se event koná. Čím složitější je eventový záměr, tím větší nároky jsou kladené na práci, činnosti i prostor. Hranice těchto požadavků jsou stanoveny předně fyzikálními zákony, dále pak předpisy, ekonomickými možnostmi eventu i trhu a společenskými normami. Průvodním znakem rozmanitosti eventů a používaných výrobních postupů je, alespoň v odvětví současné živé hudby, pestrost a kulturní diverzita nabídky, která poměrně věrně odpovídá místnímu vkusu i možnostem. V tomto ohledu se jeví občasné volání některých účastníků trhu po unifikaci výrobních postupů pro konkrétní druh akcí (např. pro hudební festivaly) primárně buď jako neznalost platných předpisů, které podmínky konání akcí pro veřejnost již upravují pro všechny účastníky stejně a dostatečně, anebo jako snaha o snížení dostupné nabídky na trhu.

Eventový záměr a jeho návštěvníky lze blíže vymezit prostřednictvím **obsahu** eventu (sport, kultura, obchod, politika, náboženství...), **formy** (vyjádření vnějších vztahů, způsobu organizace,

Obr. 1 [1]

struktury a vztahů jednotlivých elementů obsahu mezi sebou vzájemně i vzhledem k vnějšímu okolnostem), **přístupnosti** (veřejná akce, soukromá akce, vstup jen se vstupenkou, věkové omezení...), **času** (délka trvání a doba konání) a **dějiště** (místa konání zahrnující jak jeviště, tak hlediště bez dalšího bližšího rozlišení). Publikum lze segmentovat s ohledem na jeho demografii. Zejména se jedná o informace související s geografickým místem konání, etnicitou publika, věkem, pohlavím a socioekonomickou situací včetně preferovaného životního stylu. Dále je možné brát v potaz, zda se

event koná jednorázově nebo opakovaně, a případně, zda jsou jednotliví účastníci na eventu přítomni poprvé nebo patří k pravidelným návštěvníkům. Osoby přítomné na eventech lze taktéž dělit na pracovníky a veřejnost. Každé dějiště eventu je z principu (až na drobné výjimky, jakými jsou lodě nebo vlaky) spojeno buď s užíváním budovy, či jiné stavby (shromažďovací akce ve vnitřních prostorech, shromažďovací prostory typu venkovních tribun), nebo s užíváním území včetně veřejných prostor (shromažďovací akce ve venkovních prostorech, které nejsou zároveň stavbou). V někte-

rých případech je pořádání eventu též spojeno s umístováním a zhotovováním staveb na území (obvykle zastřešené pódiové konstrukce, konstrukce pro zavěšování břemen, tribuny, vstupní brány, kempy apod.). Lze tak vycházet z předpokladu, že ke každému dějišti je nebo by měla být k dispozici příslušná dokumentace vymezující podmínky využití daného prostoru pro shromažďovací akce, např. příslušné územní rozhodnutí nebo regulační plán a stavební nebo projektová dokumentace. Dějiště eventu může být též blíže vymezeno obecními vyhláškami nebo smluvními podmínkami vztahujícími se k využití veřejných prostranství. Je tak možné se setkat se situací, kdy je pro konání eventu využíváno **dějiště se schválenou dokumentací a odpovídajícím účelem využití** (multifunkční haly, kluby, divadla, amfiteátr, atletický stadion...) a **dějiště vyžadující pro potřeby eventu změnu v účelu užívání** (nově budované jednorázové venkovní areály včetně přeměny letišť, či náměstí na uzavřené venkovní shromažďovací prostory, zimní stadiony na akce pro kulturu, obchodní, skladové, industriální prostory nebo podzemní garáže na společenské vnitřní shromažďovací prostory...) a v neposlední řadě též **dějiště, které nelze pro shromažďovací akce využít vůbec** (např. stavby a plochy vymezené stavebními předpisy nebo územním plánem, místa vymezená obecní vyhláškou apod.).

Užívání staveb a územních ploch podléhá u celé řady eventů stavebním a souvisejícím předpisům včetně předpisů o požární ochraně. Důležité je zejména užívání staveb nebo prostoru v souladu se schváleným účelem užívání, které je společně s existujícím právním důvodem k užívání stavby nebo prostoru základním vstupním předpokladem pro posouzení, zda se akce koná v souladu s právními předpisy, nebo zda jde o akci nelegální, jejíž průběh ani konání nelze z podstaty věci garantovat. Podmínky užívání staveb nebo území, jak jsou uvedené v příslušné a povinné dokumentaci, do značné míry nastavují mantinely pro dělení odpovědnosti mezi majitele stavby nebo území, provozovatele činnosti, veřejnosti a dalších zúčastněných osob, například obcí, neboť stavbu či užívání území zasazují do širších souvislostí a nastavují podmínky provozu. Za pozornost v této souvislosti stojí § 2 odst. 1 a odst. 3 stavebního zákona (zákona č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a dále § 76-80 a § 126 a 127 stavebního zákona a související předpisy požární ochrany. Též je nutné si uvědomit, že řada dočasných staveb zhotovovaných na venkovních akcích z podstaty věci podléhá režimu povolování v rámci územního a případně i stavebního řízení. Zejména proto, že se jedná o stavby technologické (např. střední konstrukce, tribuny, vyhlídkové věže, konstrukce pro zavěšování břemen...) a nikoli o stavby scénické [tj.

např. kulisy či dekorace, které jsou vedeny v režimu ust. § 79 odst. 2 písm. h) stavebního zákona]. Taktéž se nejedná o přenosné konstrukce, tedy takové, které mohou být odneseny z jednoho místa na jiné, ani o drobné konstrukce a zařízení pro slavnostní výzdobu a osvětlení budov podle ust. § 79 odst. 2 písm. t) stavebního zákona. Ba naopak, často se jedná o komplikované montážní systémy přemístitelné pouze za pomoci těžké stavební techniky, desítek až stovek hodin práce a celé řady kamiónů. Autorovi není známo, že by technologické stavby pro účely eventů, včetně např. hudebních festivalů byly zmíněny v komentářích ke stavebnímu zákonu, důvodových zprávách k novelizacím stavebního zákona nebo odborné literatuře jako stavby, které by měly být vedeny ve volném režimu územního řízení, tedy v režimu, v němž se ani neověřuje jejich provedení [2]. Lze tak vyjádřit názor, že zákonodárce patrně neměl v úmyslu uvedené stavby do volného režimu zařadit. K uvedenému není zjevně ani žádná judikatura, která by uvedené předpisy vyložila, a lze se tak v praxi setkat se dvěma zcela protichůdnými výklady. Jeden je nastíněný výše a druhým je, když stavební úřady nechávají eventy zpravidla zcela bez povšimnutí s poukazem toliko na obecné kulturní zaměření nebo jejich dočasnost, a to právě s odkazem na ust. § 79 odst. 2 písm. h) a t) stavebního zákona, aniž by ovšem měli k dispozici projekt k posouzení, jak mimo jiné vyplývá z materiálů pořízených pro potřeby tohoto článku na základě zákona o svobodném přístupu k informacím.

Pro efektivní zajištění bezpečnosti na eventech je nutné vycházet z co možná nejlépe definovaných adresných povinností a pravomocí jednotlivých dotčených osob a srozumitelné komunikaci těchto skutečností jak v rámci pořadatelského týmu, tak směrem k veřejnosti a orgánům státní správy a samosprávy. Lze vycházet z předpokladu, že největším nepřítelům eventové bezpečnosti je organizační chaos a chybně chápané nebo chybně vymezené kompetence.

Odpovědnost za bezpečný průběh akce

V České republice převládá obecně rozšířený názor, že odpovědnost za průběh eventu nese ve všech směrech a v kompletním rozsahu jediné pořadatel [3]. Tento názor je nutné odmítnout jako zmatený a chybný, neboť

- a) **pořadatel nese odpovědnost pouze do míry stanovené právními předpisy**, tedy nikoli neomezenou,
- b) **povinnosti prevence a předcházení škodám vymezené občanským zákoníkem jsou všeobecně platné a nikoli jen selektivně ve vztahu k pořadateli**, vztahují se tak na všechny fyzické i právnické osoby včetně obcí,
- c) **pořadatel nese odpovědnost za návštěvníky eventu pouze v místě, nad nímž má kontrolu**, tzn. v místě vyme-

zeném právním důvodem k užívání, kde může v určité míře uplatňovat vlastní pravidla stanovená návštěvním řádem,

- d) **pořadatel se dělí o odpovědnost s návštěvníkem eventu** podle rozsahu stanoveným v obchodních podmínkách a v návštěvním řádu, jehož součástí by měly být informace týkající se požární prevence a ochrany, případně požární poplachová směrnice a evakuační plán. Pořadatel má též možnost se v souladu s ustanoveními občanského zákoníku případně negativní dopady na vlastní odpovědnost částečně zmírnit (§ 2902 zák. č. 89/2012 Sb.), nebo naopak se ke zvláštní odpovědnosti dobrovolně přihlásit (§ 2912 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb.). Např. tím, že pořadatel prohlašuje, že daný event je profesionálně organizovaný a o bezpečnost návštěvníků je postaráno.
- e) **za bezpečnost v prostorech sousedících s eventem nesou odpovědnost třetí strany**, zejména obce, které umístění, náležitosti, průběh a ukončení eventů mohou regulovat za pomoci obecních vyhlášek, opatření obecné povahy nebo smluvních podmínek pro využití veřejného prostranství. Krom toho jsou obce ze zákona dotčeny osobou v celé řadě správních řízení, což jim umožňuje konečnou podobu eventu ovlivnit. V neposlední řadě pak obce v řadě případů vykonávají v přenesené působnosti funkce státních orgánů a měli by tak zastupovat zájmy všech obyvatel. Pro úplnost je nutné dodat, že obce nemají (a ve svobodné společnosti až na zákonem přesně vymezené výjimky hraničící s trestním právem ani mít nemohou) pravomoc příslušný eventový záměr zakázat (a tudíž ani povolit).

Specifika akcí ve venkovních prostorech

Pro pochopení specifických okolností vztahujících se k dělení odpovědnosti a tím i k zajištění bezpečnosti na akcích pořádaných ve venkovních prostorech je vhodné učinit porovnání s akcemi v budovách. Zřídí-li provozovatel činnosti shromažďovací prostor v budově, pak má povinnost postupovat při jeho projektování v souladu s požárními předpisy a příslušnými technickými normami (viz § 24 odst. 3 zákona o požární ochraně) a související ust. § 2 a § 19 vyhlášky č. 23/2008 Sb., ve znění vyhlášky č. 268/2011 Sb.). Stejná povinnost vyvstává i ve chvíli, kdy je pro eventový záměr nutné žádat o změnu v účelu užívání stavby např. na stavbu s příslušným druhem shromažďovacího prostoru. U venkovního shromažďovacího prostoru je situace odlišná. Jeho zřízením může dojít ke změně využití území, na které se ustanovení § 24 zákona o požární ochraně a souvisejících předpisů nevztahuje. Pro změnu je vy-

užití území spočívající ve vytvoření venkovního shromažďovacího prostoru, který není zároveň stavbou, tak není vynutitelná podmínka, aby se při jeho projektování postupovalo v souladu s normou ČSN 730831 a navazujícími normami, a to včetně stanovení maximální kapacity prostoru. Je tak možné tvrdit, že venkovní shromažďovací prostory, které nejsou zároveň stavbou, ale změnou ve využití území, mohou být projektovány s přihlédnutím k závazným stanoviskům dotčených orgánů podle vlastních odborných kritérií projektanta a je na autorovi projektu, aby případné odchýlení od normy bylo odůvodněno pro případ, že by bylo nutné se vyvinutí ze vzniklých škod. Míra ochrany návštěvníka takto vyprojektovaných venkovních shromažďovacích prostor bude primárně zanesena v návštěvním řádu a odpovědnostní vztah vznikne mezi návštěvníkem a provozovatelem činnosti v daném prostoru.

V případě volně přístupných eventů konaných na veřejných prostranstvích je situace ještě o něco méně přehledná. Venkovní shromažďovací prostor je též prostor, který odpovídá definici uvedené v bodě 3.3 normy ČSN 730831 před středníkem. Jedná se o: „...shromažďovací prostor, neuzavřený po obvodu nebo shora, avšak vytvořený nebo vymezený stavebními konstrukcemi (tribunou, pódium, kontejnery, ohradní stěnou, oplocením, přenosnými zábránami apod.) popř. okolním terénem nebo přírodním prostředím (např. svah, skála, vodní plocha); za venkovní shromažďovací prostor se považuje také shromažďovací prostor v uzavřeném nebo polouzavřeném prostranství (dvoře apod.) ohraničený na nejméně 50 % délky svého obvodu trvalou nebo dočasnou stavbou“.

Lze tak namítat, že umístěním jednorázového eventového záměru do polouzavřeného prostoru např. na náměstí, může v daném případě spojením s konkrétním eventovým záměrem (koncert, vítání olympioniků, demonstrace, vánočního trhu...) dojít ke zřízení venkovního shromažďovacího prostoru ohraničeného budovami po více než 50 % obvodu a možná též v některých případech ke změně využití území, nestanoví-li regulační plán nebo příslušný stavební úřad jinak. Lze též tvrdit, že venkovní shromažďovací prostor je možné vytvořit i z objektů, pro jejichž umístění není zapotřebí vydat územní rozhodnutí ani územní souhlas, např. prodejních stánků. Což ovšem stavebníka nijak nezbavuje povinností stanovených v § 152 stavebního zákona ani dodržování jiných např. požárních technických požadavků na stavby. Pro úplnost je zapotřebí zmínit, že stavební předpisy ani termíny pro vydání rozhodnutí podle správního řádu s existencí eventů, akcí, které často vznikají jako okamžitá reakce na společenský podnět a trvají jen několik hodin až dní v zásadě nepočítají,

Obr. 2 [4]

až na drobné výjimky stanovené v § 79 odst. 2 písm. t) stavebního zákona.

Organizace eventů

Z pohledu požárních předpisů dochází při organizaci a pořádání eventů k provozování činnosti a příslušným provozovatelům tak vzniká povinnost začlenit svou činnost do kategorie podle požárního nebezpečí ve smyslu § 4 zákona o požární ochraně. Pro činnosti provozované v budovách je v požárních předpisech připraven více detailní návod pro zařazení do příslušných kategorií, než je tomu u činností ve venkovních prostorech. Důvodem pro zaměření požárních předpisů na budovy, a to nejen v ČR, jsou rizika spojená s nahromaděním zplodin v budovách v případě vzniku požáru a s tím spojené riziko otravy nebo udušení. Stejná rizika nejsou v případě provozovaných činností pod širým nebem příliš pravděpodobná, nicméně zásah na eventu, na kterém je přítomno značné množství osob, mohou provázet jiné komplikace. Otázkou je, do jaké kategorie požárního nebezpečí by měly být začleněny činnosti spočívající v organizaci eventů, na kterých je přítomný velký počet osob a jaká související dokumentace by pro ně měla být připravena a schválena.

Lze se domnívat, že významné eventy by mohly spadat do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím, u které nejsou obvyklé podmínky pro zásah. Taktéž složité podmínky pro zásah podle § 18 písm. a) vyhlášky o požární prevenci (vyhláška č. 246/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 221/2014 Sb.), které jsou obvykle vykládány jednostranně pro budovy se vztahující k: „činnosti, u kterých nejsou běžné podmínky pro zásah, a to za okolností, kdy jsou tyto činnosti provozovány v dispozičně složitých a nepřehledných objektech, v nichž hrozí, zejména vzhledem k předpokladu silného zakouření zřítá orientace osob...“.

Vymezí-li se pojem *objekt* lingvistiky, pak se může jednat též o „samostatně použitelný stavební celek (např. dům, most, přehrada, průmyslový objekt, vojenský objekt)“ [5]. Lze tak namítat, že samotné znění předpisu podle významu slov umožňuje výklad jeho působnosti i pro akce ve venkovních prostorech, neboť význam slova *objekt* je širší než jen budova. Z logiky věci lze dovodit, že místo, kterým běžně po celý rok projde v průměru 10 osob za den, bude v případě jednorázové přítomnosti 10 000 osob tamtéž po dobu nepřetržitých několika hodin, či dní představovat nikoli běžné podmínky pro zásah, protože daný objekt bude oproti běžnému stavu v úplně jiné konstelaci. Krom toho existují členitá a složitá eventová dějiště např. v parcích, nebo s řadou přítomných konstrukcí, atrakcí, zařízení, okolních budov apod. V případě, že by tato úvaha měla být správná, pak by provozovateli činnosti vyvstala povinnost zpracovat dokumentaci požární ochrany včetně dokumentace zdolávání požárů. Při posuzování, zda by mohly u eventu nastat složité podmínky pro zásah, je možné též brát v úvahu:

- 1) Dějiště je/není místem obvyklým pro daný event, má schválenou dokumentaci podle stavebních předpisů nebo je k danému účelu vymezeno opatřením obecné povahy nebo je veřejným prostranstvím.
- 2) Dějiště včetně využívaných staveb a konstrukcí je jednorázově specificky postavené, upravené a nastavené, nebo se jedná o opakované využití již hotového areálu ke stejnému účelu.
- 3) U eventu ve vybraném dějišti proběhlo posouzení podloží půdy (nebo nosnosti podlahy a střech u budov), posouzení stavu vegetace (zejména stromů) s ohledem na možné působení povětrnostních a dalších vlivů, jejichž možné negativní dopady by znesnadnily nebo výrazně omezily efektivitu vedení zásahu.

- 4) Jedná se o jednorázový, nebo průběžně se opakující eventový obsah (např. jednodenní festival vs. letní kino).
- 5) Plánovaný průběh akce.
- 6) Plánovaný a očekávaný počet návštěvníků ve vztahu k běžným podmínkám dějiště a jeho okolí.
- 7) Pohyb návštěvníků včetně doby příchodu, délky pobytu v dějišti, rozmístění atrakcí a cirkulace osob po dějišti, času ukončení eventu a doby pro odchod.
- 8) Demografické složení návštěvníků, posouzení, zda se jedná o pravidelné nebo jednorázové návštěvníky, výskyt rizikových faktorů, např. vzájemné rivality mezi návštěvníky atd.
- 9) Přítomnost specifických rizikových faktorů (pyrotechnika, automobily, zvířata, konstrukce, stavby pro ubytování, blízkost vodní plochy, železnice, rychlostní komunikace...).

Provozovatelé činností se zvýšeným požárním nebezpečím mají povinnost zpracovat dokumentaci požární ochrany, jejíž součástí jsou i požární poplachové směrnice podle § 32 vyhlášky o požární prevenci (PPS). Pokud se jedná o složité podmínky pro zásah nebo činnost s vysokým požárním nebezpečím, musí být zpracována dokumentace zdolávání požárů a požární evakuační plán. V rámci PPS se stanovuje postup pro vyhlášení poplachu v případě požáru. Žádný český právní předpis neukládá provozovateli činnosti povinnost zpracovat plán pro návštěvníky v případě vzniku jiných mimořádných událostí, než je požár (tato povinnost existuje pouze ve vztahu zaměstnavatele a zaměstnance). Přesto lze PPS použít jako podklad pro dobrovolnou a z hlediska obecné odpovědnosti doporučenou přípravu modifikovaných postupů pro jiné mimořádné události než požáru. PPS by podle zde prezentovaného názoru měla věrně zobrazovat aplikaci bezpečnostní struktury eventu na příslušné publikum a měla by předcházet vzniku paniky skrze stanovení postupu pro (v rámci možností) udržení kontroly nad situací v návaznosti na požární evakuační plán.

Připravu na řešení mimořádné události je možné rozdělit na postupy pro mimořádné události vzniklé bezprostředně (havárie, výbuch, požár, kriminální čin...) a pro mimořádné události, které se vyvíjejí postupně (povětrnostní vlivy, nebezpečná hustota shromážděných osob...). Společným rysem obou druhů mimořádných událostí je rychlost, se kterou dojde ke škodám. Pád pódia, prolomení vstupní brány, teroristický útok i vznik paniky mohou být dílem okamžiku a následky mohou být ve všech případech tragické. V rámci PPS je vhodné zpracovat postup při vyhlásování poplachu, který je přechodem mezi těmito fázemi:

- 1) Poplach manažerského vedení eventu.
- 2) Poplach všeobecné pořadatelské struktury eventu tzv. crew alert.

- 3) Rozmístění pořadatelů na nouzové pozice.
- 4) Obecný poplach – informování publika o možné hrozbě, zastavení činností.
- 5) Případný další postup včetně plné nebo částečné evakuace, či invakuace.

Oznamování poplachu do doby, než bude vyhlášen obecný poplach, je doporučeno kódovat tak, aby se předešlo vzniku nežádoucí paniky a ztráty kontroly nad situací. Ke kódované komunikaci na úrovni manažerského vedení eventu je možné použít vybraná slova, smluvený zvukový signál apod. Následná **osobní komunikace s veřejností** by se na všech úrovních měla řídit principem sdělování krátkých a jednoduchých vět, jednoznačných a jednoduchých slov, použitím klidného, pomalého a pokud možno hlubokého hlasu, podáním krátkého logického vysvětlení, je-li vyžadováno. Sdělení publiku musí obsahovat identifikaci oznamovatele, adresáta sdělení, zprávu, zakončení. Zpráva musí obsahovat sdělení, co je třeba provést nebo čeho je třeba se vyvarovat a s ohledem na situaci by měla obsahovat krátké odůvodnění, musí být logická. V případě, že pracovník pořadatelské struktury (crew) nezná odpověď na dotaz z publika, popravdě odpoví, že neví, poprosí o trpělivost a nic si nevyřeší, aby nedošlo k šíření fám.

Z akustického hlediska, obzvláště na eventech, kde se dá předpokládat zvýšená hladina hluku, je někdy pro sdělení zprávy nutné ovládnout akustické okolí. Pomůže být hlasitější než okolí, komunikovat na vyšších frekvencích, více pronikavým zvukem nebo být blíže adresátovi zprávy.

Při komunikaci mezi pořadatelem a návštěvníky eventu je doporučeno vycházet z místní kulturně-spoločenské situace proto, aby forma komunikace zůstala srozumitelná. Je vhodné počítat s tím, že **při vyhlášení poplachu zhruba 15 % osob bude kooperovat s pořadatelem a bude připraveno naslouchat instrukcím. Až 10 % osob bude vykazovat známky strachu, paniky nebo zmatenosti. Zbýlých zhruba 75 % přítomných osob se bude chovat jako obvykle, možná bez zájmu až bezmocně a budou ovlivnitelní situací kolem sebe.** Tedy i takovým chováním, které si z mimořádné události udělá další eventovou atrakci [6]. Plánovat evakuaci a obdobně případnou invakuaci je možné v níže uvedených krocích, které mohou být rozděleny do časových úseků podle jednotlivých míst v dějišti eventu s ohledem na priority provedení požadovaného úkonu – varování vyhlášené obecným poplachem, přesvědčovací fáze adresáta úkonu (veřejnosti, pracovníků...), provedení úkonu, zakončení úkonu, případný návrat k přesvědčovací fázi u dalších osob, nebo návrat do původního stavu, pominulo-li nebezpečí.

Důležitou roli v mezilidské komunikaci hrají emoce, které jsou zjednodu-

šeně řečeno nepodmíněnou reakcí na vnější nebo vnitřní stimul. U vybraných skupin osob je možné do určité míry předvídat vzorce chování. Např. u některých sportovních utkání lze s ohledem na vyostřenou rivalitu očekávat agresi, u některých demografických skupin lze při jejich příchodu na kulturní akci těsně před jejím začátkem očekávat aroganci apod. Není bez zajímavosti, že v případě koncertů nebo tematicky zaměřených hudebních eventů je možné vycházet z předpokladu podloženého muzikologickou a neuropsychologickou studií, že hudba je mezilidským komunikačním kanálem zprostředkovávajícím emoce [7]. Lze tak usoudit, že daného interpreta nebo hudební styl preferují osoby, u nichž poslech konkrétního hudebního díla vyvolává podobné reakce. Je tak možné dovodit, že jejich chování bude v okamžiku vzniku mimořádné události podobné, neboť budou „*naladěni na stejnou vlnu*“. Obecně též platí, že radost a agrese jsou obojí expresivní emoce, mezi kterými není složité přepnout např. kvůli pocitu zklamání, či frustrace. Samotnou kapitolou je pak emocionálně nestabilní publikum v pubertálním věku, které má tendenci se vzájemně „*emocionálně hecovat*“ a spirálovitě prodlužovat a prohlubovat určitý pocit až k nekontrolovatelné hysterii. Je-li možné posuzovat publikum podle demografického složení, pak je též možné se věnovat i jeho psychologické stránce, a to zejména z toho důvodu, že chování kolektivu, které by mělo být podkladem pro jakýkoli bezpečnostní manuál, odpovídá emocionálnímu náboji, který v kolektivu převládá.

Práce s větším kolektivem osob s sebou přináší též otázky z oblasti týkající se hustoty shromážděných osob a od ní se odvíjející množství času potřebného k reakci a k provedení zásahu. V ČR existuje obecné povědomí o tzv. crowd managementu a profesionální pořadatelé hudebních eventů se v tomto ohledu často regulují sami nebo v důsledku smluvních vztahů se zahraničními partnery. Proto bude tato problematika zmíněna jen ve zkratce. Předně otázka tzv. crowd managementu sice souvisí s požárními předpisy (např. na úseku maximální kapacity nebo dělení prostoru bariérami s ohledem na přístupnost únikových východů a evakuaci), ale není předmětem požárních předpisů. Jedná se o organizační a bezpečnostní opatření pořadatele, k jehož respektování se může zavázat návštěvník souhlasem s obchodními podmínkami a návštěvním řádem akce.

Česká technická norma pro ob-
sazování stavebních objektů osobami (která ovšem není v případě akcí ve venkovních prostorech vymahatelná) vychází primárně z velikostí využitelné plochy, na kterou je následně možné umístit určitý počet osob. Tento postup sice může být účelný pro stanovení maximální kapacity prostoru

Vzdálenost (m)	Doba reakce (min)	Rychlost přesunu (m/s)	Hustota shromáždění (os/m ²)
120	2:36	0,8	1,5–2,0
120	4:12	0,48	2,0–3,0
110	4:36	0,4	2,0–3,0
100	4:54	0,34	> 3,0

Pozn: Doba reakce pěší tříčlenné posádky první pomoci s vybavením

a stanovení času pro evakuaci daného prostoru, ale sám o sobě neřeší problematiku proudění osob v tomto prostoru ani možnost vzniku míst s nebezpečně vysokou mírou koncentrace shromážděných osob. Problematice proudění osob se české technické normy věnují jen okrajově v přílohou části normy ČSN 730831 a problematika možného vzniku nebezpečných tlaků ve větším shromáždění osob není v českých technických normách obsažena vůbec. České technické normy neumožňují vyšší osazení objektů osobami než čtyři osoby na metr čtverečný (0,25 m²/os) [8] a zároveň předpokládají, že při dosažení hustoty shromážděných osob na hodnotě čtyři osoby na metr čtverečný vznikne fronta a k dalšímu zvyšování hustoty shromážděných osob již nedojde [9]. Tento předpoklad se však v praxi ukazuje v řadě případů chybný a jsou zaznamenávány hodnoty dvojnásobné i trojnásobné [10]. V tomto ohledu je zapotřebí definovat *normativní osobu*, k níž se bude vztahovat přepočít Body Mass Index přítomných osob. V evropských zemích se pro tyto účely používají a) normy z veřejné hromadné dopravy, b) normy pro projektování výtahů, c) údaje zveřejňované příslušným normativním úřadem. Počet osob, které se mohou na jednom čtverečním metru vměstnat, je ovlivněn jejich fyzickými rozměry. Ke vzniku rizikových situací dochází ve shromážděném kolektivu osob zejména v souvislosti s hrozbou ušlapání, udušení, umačkání nebo nedostupnosti prováděného zásahu v rozhodné době.

Riziko ušlapání se vyskytuje tehdy, hrozí-li riziko pádu, kterému nejde předcházet. Tj. tehdy, nemá-li přítomná osoba možnost udělat úkrok stranou nebo roztáhnout ruce k vyrovnání působícího tlaku, případně je-li vystavena protichůdnému tlaku anebo z důvodu přítomnosti terénní či jiné překážky. Riziko udušení hrozí tam, kde tlak v kolektivu shromážděných osob dosahuje po kritickou dobu, která může být i kratší než jedna minuta, takových hodnot, které brání přítomným osobám v roztažení hrudníku a tím i v nadechnutí. Umačkání, poškození vnitřních orgánů hrozí tam, kde působí tlaky z jedné nebo více stran, a kde není dostatečný rozptylový prostor. Riziko nedostupnosti prováděného zásahu v rozhodné době lze očekávat tehdy, kdy hustota shromážděných osob dosahuje takových hodnot, za kterých se stává přítomné shromáždění neprostupné (tabulka [11]). V řadě případů se tato rizika vyskytují současně a jejich společným jmenovatelem je nedostatek

přechodů komunikací pro příchod, odchod a vedení zásahu (příjezdové komunikace a volné komunikace určené jen pro vedení zásahu oddělené od komunikací pro evakuaci) a absence rozptylového prostoru. S přihlédnutím k místu, kde došlo k újmě, je pak možné stanovit i předpokládanou odpovědnost za způsobené škody, přičemž tuto odpovědnost může nést sám návštěvník, pořadatel, ale stejně tak i obec nebo jiné třetí osoby.

Závěr

Eventový trh má občas tendenci se uzavírat sám do sebe a vymýšlet již objevené. A ač je úroveň zajištění eventů v ČR na velmi dobré úrovni, tak přece nelze tvrdit, že přijatá opatření vždy odpovídají požadavkům právních předpisů. A obráceně lze tvrdit, že v řadě ohledů současná legislativa s eventy a jejich specifiky vůbec nepočítá. Z hlediska odpovědnosti a plánování preventivních bezpečnostních opatření je přitom uvědomění si souvislosti a náležitosti vztahujících se k právnímu jednání zcela zásadní. Ve vztahu eventu k okolí by z podstaty věci vyplývalo, že klíčovým bezpečnostním dokumentem pro jakýkoli event bude územní rozhodnutí (nebo kolaudační rozhodnutí) v kombinaci s organizačními a bezpečnostními opatřeními pořadatele doplněné o místní ujednání s obecní nebo státní policií, zatímco ve vztahu k činnosti by jím byla dokumentace požární ochrany. Z informací, které byly pro potřebu tvorby tohoto článku vyžádány u příslušných stavebních úřadů, zcela jednoznačně vyplývá, že ani na příkladu nejznámějších a největších festivalů současné živé hudby (včetně např. festivalů *Votvívák*, *Metronome*, *United Islands*, *Rock for People* nebo *Colours of Ostrava*) příslušná územní rozhodnutí nebyla vydána a ani o ně nebylo požádáno. Je tak reálně možné, že se celá řada významných akcí (pravděpodobně již od roku 2013) koná „na černo“, přičemž je možné, že se tak v některých případech může dít za vědomí místně příslušných stavebních úřadů. Popsaný stav na jednu stranu neumožňuje ověřit, zda bezpečnostní a organizační procedury a postupy jsou v daných případech nastaveny v souladu s platnými předpisy a normami, ať již se jedná o jednotlivé využívané stavby nebo o festivalový areál jako takový. Je otázkou, zda by výše popsaný postup ve věci územních řízení pro venkovní akce nemohl náhodou naplňovat znaky nesprávného postupu, např. nečinnosti, což by ve svém důsledku mohlo v pří-

padě vzniku újmy nebo škod souvisejících s výkonem státní správy otevřít cestu pro domáhání se náhrady po státu, či řešení formou stížnosti.

Trh s živou hudbou dosahoval v ČR podle dostupných údajů velikosti asi 2,87 mld. Kč v roce 2016. Jde o trh, o němž je možné tvrdit, že vlivem ekonomických dopadů vytváří v ČR přibližně 4 500 stálých pracovních míst a řadí se tak mezi nejvýznamnější zaměstnavatele v zemi [12]. I kvůli tomu by se nemělo zapomínat na předpisy a omezení na úseku ochrany života, zdraví a majetku. Tragédie na *Love Parade* v Duisburgu a následné volání osob z řad pořadatelského týmu a místní samosprávy k odpovědnosti budí v tomto ohledu dostatečným mementem.

Text vychází z Metodické příručky pro eventovou produkci a organizaci v ČR www.czevent.eu, kterou zpracoval mezinárodní kolektiv autorů za podpory MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Literatura

- [1] Zdroj: Borek Jiřík
- [2] Naposledy např. důvodová zpráva k zák. č. 225/2017, kterým se novelizoval stavební zákon, sněmovní tisk 927/0. Komentář k bodu č. 121 na str. 118
- [3] Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám Bezpečnostní standardy pro pořadatele sportovních, kulturních a společenských akcí, MVČR 2017
- [4] Prague City Tourism, Hana Connor <http://www.prague.eu/>
- [5] Kolektiv autorů, Akademický slovník cizích slov, 1998, Academia, nakladatelství AV ČR, ISBN 80-200-0607-9
- [6] Maine S., 22.000 attendees evacuated at Barcelona music festival after fire breaks out, *New Musical Express* 30. 7. 2017 <http://www.nme.com/news/music/barcelona-festival-fire-2118622>
- [7] Tagg Phillip, *Music's Meanings, a modern musicology for non-musos*, New York & Huddersfield: The Mass Media Music Scholars' Press Inc, 2013, ISBN 978-0-9701684-8-1
- [8] ČSN 730818 Požární bezpečnost staveb – Obsazení objektů osobami, Tabulka 1, bod 5. 1. 2
- [9] ČSN 730831 Příloha B Zásady podrobného výpočtu předpokládané doby evakuace
- [10] Oberhagemann D., *Static and Dynamic Crowd Densities at Major Public Events*, VFDB, 2013
- [11] Oberhagemann D., *Static and Dynamic Crowd Densities at Major Public Events*, VFDB, 2013
- [12] Kolektiv autorů, *Metodická příručka pro produkci a organizaci eventů v ČR*, 2017, www.czevent.eu

Borek JIŘÍK,

mluvčí projektu www.czevent.eu